

การอนุรักษ์เอกสารโบราณและพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง
Conservation of ancient documents and virtual museum

โดย
รองศาสตราจารย์ ดร. รัชฎา บุญเต็ม
ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

สืบเนื่องจากประสบการณ์ในการอนุรักษ์เอกสารโบราณที่เกิดการเสื่อมสภาพในพิพิธภัณฑน์มหาธาตุ นครสวรรค์ รัชกาลที่ 4 วัดราชธรรมาวาสวรวิหารเมื่อครั้งที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก Ambassador Funds ปี 2017 ของสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา ประจำประเทศไทย ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะขยายขอบเขตของงานอนุรักษ์สมุดไทยและเอกสารโบราณอื่นๆ โดยเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการอนุรักษ์ในรูปแบบของ E-Book มีการสอดแทรกข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเสื่อมสภาพของกระดาษและสีที่ใช้ในหนังสือสมุดไทย และเกร็ดความรู้เกี่ยวกับภาษาโบราณ นอกจากนี้ยังดำเนินการจัดทำพิพิธภัณฑน์เสมือนจริงของพิพิธภัณฑน์ซึ่งเป็นแหล่งที่เก็บรักษาสมุดไทยและวัตถุโบราณอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับพระราชวงศ์จักรีผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อสะท้อนถึงประวัติความเป็นมาและความเกี่ยวข้องกับราชวงศ์ปัจจุบันที่สำคัญของไทย และจัดการอบรมเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom เกี่ยวกับการอนุรักษ์เอกสารโบราณแบบครบวงจรแก่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑน์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด นักศึกษานักวิชาการ และประชาชนทั่วไป และจัดทำหลักสูตรและวีดิทัศน์การอบรมเชิงปฏิบัติการในรูปแบบสื่อออนไลน์ เพื่อถ่ายทอดให้กับบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเอกสารโบราณ เอกสารเชิงวิชาการ เอกสารสำคัญที่ต้องมีการเก็บรักษาในรูปแบบของต้นฉบับจริงนอกเหนือจากสำเนาทางอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

คำสำคัญ : การอนุรักษ์กระดาษ, การเสื่อมสภาพของเซลลูโลส, พิพิธภัณฑน์เสมือนจริง

Abstract

From the fruitful experience in the conservation of deteriorated ancient documents in Maharajanusorn King Rama IV Museum, Wat Rajathivas Rajaworavihara (granted by The U.S. Ambassador Funds for Cultural Preservation (AFCP) 2017), the researcher aims to publicize the detailed conservation process of Thai manuscripts and another ancient documents in the form of E-book. This E- book also includes scientific data on paper and pigment deteriorations, and knowledge tips on ancient scripts. In addition, the virtual museum will be constructed in order to display and convey the historical information on manuscripts and another ancient objects relating to the royal family in Chakri dynasty. The full online workshop training about the conservation of Thai manuscripts and ancient documents will be arranged *via* Zoom program for museum officers, librarians, students, academics and people in related fields. The workshop training curriculum and video will also be transferred *via* online media to personnel who are responsible for ancient documents, academic documents and archives kept in the original copies.

Keyword : Paper conservation, cellulose disintegration, virtual museum